

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Slovenska radijska oddaja!

V četrtek, dne 17. novembra 1949 ob 18.50 uri igrajo v celovškem radiju škofiški tamburaši. Oddaja bo prirejena v okviru mladinskega sveta pri deželni vladi (Jugendbeirat), katerega član je tudi Zveza mladine za Slovensko Koroško.

LETNIK IV

DUNAJ, V SREDO, 16. XI. 1949

ŠTEV. 78 (263)

Udeležba naše mladine na gradnji avtoceste Beograd - Zagreb bi ogrožala republiko Avstrijo

Kakor znano, je Zveza mladine za Slovensko Koroško za letošnjo jesen organizirala mladinsko delovno brigado, ki bi se naj udeležila gradnje avtoceste Zagreb—Beograd. Slovenska mladina se je v velikem številu prijavila za to akcijo, zavedajoč se, da bi s tem pomagala bratski jugoslovanski mladini pri izpolnitvi nalog petletnega plana, za izgraditev socialistične domovine.

Ko je bila brigada sestavljena, je Zveza mladine za Slovensko Koroško zaprosila pri pristojnih oblasteh — pri okrajnih glavarstvih v Velikovu, Celovcu in Beljaku — za potna dovoljenja. Okrajno glavarstvo v Beljaku na vlogo Zveze mladine za Slovensko Koroško še ni odgovorilo, okrajni glavarstvi v Celovcu in Velikovu pa sta odgovorili odklonilno. Celovško okrajno glavarstvo utemeljuje odklonitev s tem, da „dejstva govori za to, da bodo udeleženci te akcije v Jugoslaviji šolani na način, ki je usmerjen proti avstrijski državi in proti mirnemu sožitju koroških Slovencev z ostalim avstrijskim prebivalstvom“. Velikovško okrajno glavarstvo pa pravi, da „udeležba avstrijskih državljanov pri gradnji neke avtoceste v inozemstvu ogroža republiko Avstrijo“.

Odklonitev potnega dovoljenja našim mladincem za udeležbo na gradnji avtoceste Beograd—Zagreb je nov člen v dolgi verigi krivice, ki jih je avstrijska oblast v teku zadnjih let storila koroškimi Slovencem

in zlasti še naši mladini. Naravnost smešno je, če celovško okrajno glavarstvo utemeljuje odklonitev s tem, da bi udeležba naših mladincev na gradnji avtoceste Beograd—Zagreb škodovala mirnemu sožitju obeh narodov na Koroškem. Kdor si drzne trditi, da smo koroški Slovenci tisti, ki ovirajo mirno sožitje slovenskega in avstrijskega naroda na Koroškem, je brezvesten in nesramen lažnik. Vedno smo spoštovali in spoštujemo avstrijski narod in njegove pravice, isto pa seve zahtevamo tudi za nas. Vsakemu narodu gre svoje, tako tudi slovenskemu. Mirno sožitje obeh narodov na Koroškem pa ovira protislovenska politika avstrijskih oblasti, ki med avstrijskim prebivalstvom ustvarjajo nerazpoloženje do koroških Slovencev. Mirno sožitje med slovenskim in avstrijskim prebivalstvom zavirajo tudi velenemško-šovinistične plasti in organizacije, ki jih oblasti tolerirajo in celo vsestransko podpirajo. To so dejstva, preko katerih ne pridemo. Smešna in zlonamerna je tudi utemeljitev velikovškega okrajnega glavarstva, da bi z udeležbo naših mladincev na gradnji ceste Beograd—Zagreb bila ogrožena avstrijska republika. Vsak pošten in iskren demokrat ve, da nismo koroški Slovenci tisti, ki ogrožamo Avstrijo, prav tako pa tudi ne Jugoslavija. Nevarnost in sicer resno nevarnost za neodvisnost avstrijske republike in za demokracijo v Avstriji pred-

stavlja drugi, o katerih pa oblast premišljeno molči. Mimo skvarjene in skrajno reakcionarne politike OeVP-jevske-SPOe-jevske vladne koalicije, ki podreja Avstrijo in njene interese interesom Marshallovega plana, Atlantskega pakta in s tem interesom zapadnih imperialistov, predstavlja resno nevarnost za demokracijo v Avstriji in neodvisnost dežele predvsem izrazito nacistični VdU — Zveza neodvisnih, ki skorajda javno propagira nacistično miselnost. Diskusija na prvem zasedanju novega parlamenta to najbolj jasno potrjuje. Proti tem ljudem, ki so že enkrat pahnil Avstrijo v nesrečo in bi to danes radi ponovili, avstrijska oblast ne ukrene ničesar, ker to politiko očitno odobrava.

Tako stvar izgleda v resnici. Popolnoma očitno je, da avstrijska oblast hoče preprečiti vsakršen stik koroških Slovencev z matičnim narodom v svobodni domovini. Zato je našim mladincem preprečila udeležbo na gradnji avtoceste Beograd—Zagreb. Ta akt vsekakor ponovno dokazuje, kakšne so „pravice“, ki jih koroški Slovenci uživamo v današnji Avstriji. Ta akt tudi dokazuje, kako si avstrijske oblasti zamišljajo „enakopravnost“ koro-

ških Slovencev v bodoče, ko bo sklenjena državna pogodba. Popolna nacionalna, politična, gospodarska in kulturna brezpravnost, suženjstvo, hlapčevanje — to so „načela“ avstrijskih oblasti, s katerimi hočejo „rešiti“ vprašanje Slovencev na Koroškem. Toda na isti način so naše vprašanje že reševali nacistični krvniki in ga niso rešili. Koroški Slovenci smo se jim uprli in zmagali. V tej borbi smo si priborili pravico do življenja in te pravice nam danes nihče ne more vzeti, pa čeprav bi to poskušal z nasiljem. Koroški Slovenci in zlasti naša mladina nikoli ne bo klonila, pa če bi se ji godile še tako velike krivice, pa če bi bila izpostavljena še tako podlim šikanam. Njena pot je začrtana in ta pot je v Zvezi mladine za Slovensko Koroško, ki se je rodila takrat, ko so pokale puške, ko so za svobodo slovenskega naroda padli naši najboljši mladinci in mladinke. Borila se bo tako dolgo dokler si ne bo priborila lepše in svetlejše bodočnosti. Pri tem pa jo bodo vedno in ob vsaki priložnosti spremljale besede velikega našega pesnika, ki je dejal:

Kaj uk je zgodovine? —
Bodočnost je — mladine!

Avstrijska oblast in naše žrtve

Ze ko smo odkrivali spomenik žrtvam nacističnega nasilja v Svečah, ko smo prekopavali prvega komandanta prvega koroškega bataljona Lenarta v Železni Kapli, posebno pa, ko je zahtevala odstranitev napisa s spomenika padlim partizanom v št. Rupertu pri Velikovu in ob številnih drugih priložnostih, zlasti kadar je šlo za popravo škode slovenskim izseljencem, je avstrijska oblast vedno na svoj način pokazala odnos do žrtev fašizma na Slovenskem Koroškem. Čeprav so naše žrtve, ki smo jih doprinesli v minuli vojni v borbi proti nacističnemu nasilju za svobodo svojega naroda prav tako pa tudi za svobodo avstrijskega in ostalih narodov v svetu, tako številne in ogromne, da je o njih izvedel ves svet, vsa svetovna javnost, jih avstrijska oblast nikoli ni priznala. Ne prej in tudi ne zdaj, ko smo pred zadnjo nedeljo prekopali telesne ostanke trinajstih zavednih koroških Slovencev in doslednih antifašistov, ki so bili pred šestimi leti obglavljeni na Dunaju.

Zveza bivših partizanov Slovenske Koroške je na svečanost prekopa in odkritja spomenika tem trinajstim junakom med drugim povabila tudi koroško deželno vladu. Toda deželna vlada je povabila Zveze bivših partizanov Slov. Koroške enostavno ignorirala in ni poslala svojega zastopstva. Končno tudi nismo drugega pričakovali, ko vendar predbro vemo, kdo so predstavniki današnjih oblasti na Koroškem. Vsekakor pa je to nov dokaz, da avstrijska oblast naših žrtev ne prizna, jih noče priznati, nov dokaz, da jih hoče za vsako ceno znikati, kakor hoče

zanikati tudi za ves svet nesporno dejstvo, da smo bili v mejah sedanje Avstrije koroški Slovenci edini, ki smo se uprli nacističnemu nasilju.

Oficielno povabljeni delegacije avstrijska oblast na svečanost ni poslala. Poslala pa je v Sele tri vohune, ali kakor jih imenujejo tajne policiste, ki naj bi budno spremljali ves potek prekopa in odkritja spomenika in pazili, da se ja nihče ne bi drznil govoriti ali storiti kar koli „proti-povstavnega“ ali „protizakonitega“. Ze v soboto, ko smo prepeljali krste v Sele, smo jih opazili. Hoteli in poskušali so sicer ustvariti videz, da so prišli tja samo slučajno in se delali, kakor da sploh ne bi vedeli, kaj se v Selah godi, toda če so hoteli, da bi jim kdo verjel, bi morali biti mnogo bolj spretni. Vsak je takoj vedel, kdo so in kaj hočejo. Saj jih predobro poznamo že s številnih drugih naših prireditvev in proslav, kjer so opravljali isti posel.

V nedeljo pa so se že dobro uro pred pričetkom svečanosti izzivalno sprehajali po Selah z očitnim namenom, da bi zbegali in ustrahovali naše ljudstvo, ki je prihajalo z vseh strani. Ob prekopa in odkritju spomenika pa so s tako vneto steno-grafirali vse govore, da jim je kar tako lil pot z obraza. Zapisali so vsako besedico, ki jo je kdo spregovoril, zapisali so nagrobni govor č. g. župnika in celo besedilo pesmi — žalostink, ki so jih pevski zbori peli pred občinsko hišo, ob grobu in ob spomeniku.

S svojim izzivalnim nastopom pa niso odvrnili niti enega človeka, nasprotno, med vsem zbranim ljudstvom so vzbudili silno ogorčenje. Marsikatera je padla, ki ni nič do- (Nadaljevanje na 2. strani)

Z nami so vsi jugoslovanski narodi

Ob spomeniku, ki ga je slovensko ljudstvo odkrilo v nedeljo, dne 6. novembra trinajstim junakom, ki so bili dne 29. aprila 1943 obglavljeni na Dunaju, je imel svetnik Političnega predstavništva VFLR Jugoslavije na Dunaju Mitja V o š n j a k govor, v katerem je med drugim dejal:

Stoletja si je slovenski narod pripovedoval pravljice o velikih junakih, ki bodo nekoč prišli in osvobodili zaslužnjeno ljudstvo. Stoletja si je pripovedoval pravljice o Krpanu, Petru Klepcu in o kralju Matjažu, ki spi nekje pod skalovjem Pece tisočletno spanje in bo nekoč s svojo vojsko pregnal črne gavrane, ki zaslužnjujejo slovensko zemljo. In glej, zgodilo se je veliko čudo. To, o čemer je slovensko ljudstvo sanjalo, je postalo resnica. Slovenski ljudje so spoznali, da Peter Klepec živi, da vojska kralja Matjaža, o kateri so nenehno sanjali, ne spi nekje pod skalovjem sive Pece, temveč da živi med nami, po naših gmajnah in hribih, po naših vaseh in mestih, po vseh naših dolinah.

Ko so gorele slovenske vasi, ko so tisoči umirali v koncentracijskih taboriščih in moriščih in padali na bojiščih, ko so Titovi partizani izganjali okupatorja s slovenske zemlje in Jugoslavije, ko so fašistične tolpe stale na Volgi in na obalah Francije ter v Afriki, takrat so se Titovi partizani in vsi narodi Jugoslavije s ponosom ozirali na svoje brate slo-

venskem Koroškem, ki so se pridružili Titovim partizanom ter pričeli oboroženo borbo proti nacističnemu nasilju. V Vas, dragi koroški bratje, smo imeli brezmejno zaupanje, ker smo vedeli, da boste kot stražarji svoje zemlje stali budno na straži. Vedeli smo, da boste vestno izpolnili vse naloge, ki jih Vam nalaga narodna stvar in stvar skupne zmage nad fašizmom.

V tej borbi je na Slovenskem Koroškem sodelovalo tisoče Petrov Klepcev, tisoče Martinov Krpanov, ki so si pripeli na čepice rdečo peterokrako zvezdo. Odločno so se borili in zmagali.

Danes, ko stojimo ob tem spomeniku, se z žalostjo spominjamo vseh onih, ki bi morali biti med nami, pa jih ni, ker jih je požrla fašistična zver. Večji od žalosti pa je naš ponos nad borci.

Z Vami, dragi koroški bratje, so danes vsi jugoslovanski narodi, ki z zaupanjem spremljajo Vašo borbo.

Ponosni smo lahko na vse tisoče grobove, ki so širom vse slovenske zemlje, kajti ti grobovi naših nepozabnih junakov so največje svarilo vsem onim, ki mislijo, da se da z nasiljem zatreti svobodoljubno ljudstvo, ki se je odločilo, da samo skrbi za svojo bodočnost.

Trinajstim junakom, ki ste jih danes položili v domačo slovensko zemljo, pa velja večna slava!

Novo obljube starih politikov

Zadnje sredo se je nova Figlova vlada predstavila avstrijskemu parlamentu in ponovno izvoljeni zvezni kancler je ob tej priložnosti podal izjavo svoje vlade.

Najprej je kancler omenil svojo izjavo iz leta 1945, ko se je zahvalil zavezniki silam, ki so omogočile obnovo Avstrije. Razočarani pa smo, je nadaljeval, da mora Avstrija še po štirih in pol letih po končani vojni nositi ogromne stroške zasedbe. To so razmere, ki nikakor niso v skladu z mednarodno priznanimi načeli človeških pravic.

Avstrija je napravila v zadnjih štirih letih vse, kar so od nje zahtevali za ponovno pridobitev neodvisnosti in svobode. Predvsem je izpolnila zahtevo, da uredi svoje državno življenje po načelih demokracije. Demokratična volja prebivalstva pa je vedno dovolj močna, da prepreči političnim skupinam vzpostavitev diktatorskega režima. Poleg tega pa je bila Avstrija vedno pripravljena, da v interesu ohranitve svetovnega miru sodeluje z drugimi narodi.

Kot prvo točko svoje izjave je Figl postavil zahtevo, da bi zavezniki sile s sklenitvijo za Avstrijo sprejemljive pogodbe napravile konec kratenju svobode in neodvisnosti. Avstrija bi potem aktivno sodelovala v Evropskem svetu, ki ga smatra za posebno pomembnega.

Nato je prešel na notranje zadeve Avstrije in poudaril, da je za uspešen potek obnove predvsem potrebna štedljiva uprava. Zato bo potrebna upravna reforma z opustitvijo in združitvijo uradov.

O razmerju šilinga do dolarja je Figl izjavil, da bo morala nova vlada v tem vprašanju takoj priti do sklepa, ker bi odlašanje pomenilo veliko nevarnost za gospodarstvo. Določitev novega razmerja šilinga do dolarja pa nikakor ne bo škodovala kupni moči šilinga v tuzemstvu.

Kot nadaljnjo bistveno potrebo je kancler Figl navedel poenostavljenje davčne zakonodaje, ker ne gre, da bi bili davki odmerjeni v taki višini, da bi ovirali proizvodnjo. Predvsem direktno obdavčenje bo moralo biti urejeno tako, da ne bo oviralo razvoja gospodarstva.

V nadaljevanju svojega velikopoteznega govora je kancler obljubil med drugim pospeševanje strokovne izobrazbe delavske mladine, izgradnjo stanovanjskih prostorov, zagotovitev polne zaposlitve in šolanje mladine v demokratičnem avstrijskem duhu.

Na področju pravosodja bo glavna naloga nove vlade, da spet vzpostavi enakost vseh državljanov, za kar pa je pogoj brezpogojno priznanje vsakega državljanu k Avstriji in demokraciji.

Figl v svojem govoru seveda ni pozabil poudariti tudi veliko potrebo po vojaščini, ki naj bi branila Avstrijo pred njenimi „dobro oboroženimi“ sosedami.

Avstrijska oblast in naše žrtve

(Nadaljevanje s 1. strani)
brega obetala tem nepovabljenim in nezaželjenim gostom. Ogorčenje pa je bilo tudi popolnoma upravičeno, saj je bilo med zbranim ljudstvom mnogo takih, ki so nekoč na lastni koži občutili vse šikane in ves teror, ki so se ga proti njim posluževali gestapovci, ko so jih „zasliševali“. Nastop teh treh gospodov pa je izrazita gestapovska metoda. Zelo značilno je, da se takšnih metod danes brez vsakih pomislekov poslužujejo varnostni organi in organi tako imenovane demokratične Avstrije. To ravnanje oblasti predstavlja res čuden in svojstven odnos do slovenskih žrtv fašizma in je kaj takega možno pričakovati samo od ljudi, ki jim je žal, da se je minula vojna končala tako kakor se je, namreč s porazom fašistične Nemčije in zmago svobodoljubnih sil, med katerimi smo zavzeli svoje mesto, in nikakor ne zadnje, tudi koroški Slovenci.

nimi“ sosedami.

V razpravi o govoru zveznega kanclerja je najprej govoril komunistični poslanec Kopleng, ki je poudaril: Zadnja štiri leta so pokazala, da vlada Figl-Schärf ali sploh ni, ali pa samo prav malo izpolnila svoje obljube. Sestav novega parlamenta pa kaže, da je vladna politika privedla do ponovne poživitev fašističnih sil v Avstriji. VdU se je razvijal prav pod varstvom vladnih strank in kapitalističnih zasedbenih sil v zapadni Avstriji. Volitve so odprele oči tudi delavcem. Ljudstvo ne potrebuje vojašnic, temveč stanovanjske hiše in tudi ne potrebuje vojaške službe, temveč miroljubno delo.

Ob koncu razprave pa je prišlo do

Sestav nove vlade

Novo Figlovo vlado, ki se je pred tednom dni predstavila avstrijskemu parlamentu, sestavljajo naslednji moze:

Zvezni kancler dr. inž. Leopold Figl (OeVP), vicekancler dr. Adolf Schärf (SPOe), notranji minister Oskar Helmer (SPOe), zunanji minister dr. Karl Gruber (OeVP), pravosodni minister dr. Oton Tschadek (SPOe), minister za pouk dr. Feliks

nastopov, pri katerih je VdU pokazal svoj pravi obraz in se popolnoma razkrinkal kot fašistična stranka. VdU-jevec dr. Štüber je na nesramen način žalil bivše KZ-larje in s tem izzval med poslanci ostalih strank val ogorčenja in protestov. Zastopniki ostalih strank so v razburjenju zapustili svoje sedeže in se prerivali proti sedežem VdU-jevcev. Slišale so se besede kakor „vojni zločinci“, „velezdajalci“ in podobne psovke. Hrup, ki je nastal po izzvalnih besedah VdU-jevca Štüberja, je trajal 20 minut in le polagoma je nastal spet mir v parlamentu.

Že prvi dan delovanja novega avstrijskega parlamenta je nazorno pokazal, kako si vladne stranke pred-

Hurdes (OeVP), socialni minister Karl Maisel (SPOe), minister financ dr. Evgen Margaretha (OeVP), minister za gospodarstvo Jozef Kraus (OeVP), minister za trgovino dr. Ernest Kolb (OeVP), minister za promet in podržavljene obrate inž. Karl Waldbrunner (SPOe), državni tajnik v notranjem ministertvu Ferdinand Graf (OeVP) in državni tajnik v ministertvu za promet Vincenc Uebeleis (SPOe).

Doživeli so sramoten poraz in se osmešili

Predzadnje nedeljo smo prekopali v domačo zemljo — na pokopališču v Sele — telesne ostanke trinajstih, ki so bili 1943. leta obglavljeni na Dunaju. Hkrati smo ob ogromni udeležbi našega ljudstva odkrili tem junakom spomenik. Vse to pa smo izvedli kljub temu, da so bili na delu ljudje, ki so se krčevito prizadevali, da bi preprečili nameravani prekop naših žrtv. Toda v svojem prizadevanju niso dosegli nič drugega kot to, da so se pred vsem našim ljudstvom osmešili.

In kdo so bili ti ljudje? Da spomenik bode v oči nekdanje naciste in današnje VdU-jevce, je popolnoma jasno, in so to nekateri tudi jasno izpovedali. „Naj le počakajo, da bo Avstrija dobila „Staatsvertrag“. Prvi dan bomo spustili spomenik v zrak.“ Tako so grozili na predvečer prekopa in odkritja spomenika. Toda povejmo jim samo eno: Molijo se! Spomenik je prevzelo v svoje varstvo vse slovensko ljudstvo in ga bo znalo tudi čuvati.

Na delu pa so bili še drugi, taki ki govorijo, da so tudi Slovenci. Toda njihovo „slovenstvo“ predobro poznamo, saj je prišlo do najvidnejšega izraza takrat, ko so se z namenom, da bi razbili našo enotnost, povezali z našimi najhujšimi sovražniki, s Šteinacherjem in OeVP. Njihova taktika pa je bila drugačna. Ko so zvedeli, da Zveza bivših partizanov Slovenske Koroške namerava izvesti prekop trinajstih žrtv, so storili vse, da bi to preprečili. Šli so do sorodnikov obglavljenih in jih nagovarjali naj tega ne dovolijo, ker ja njihče točno ne ve, kje so pokopani in je zelo dvomljivo, če se bodo res našli telesni ostanke teh trinajstih itd. Pa s kakšno vneto so to delali. Niso se ustrašili nobene poti, nobenih stroškov. Vse pa je bilo zaman. Dan prekopa se je bližal in spoznati so morali, da so doživeli sramoten poraz. Toda glej jih, hinavce. Vsak, ki ima količkaj značaja in ponosa, bi ob tako sramotnem porazu utihnil in se ne bi pokazal med ljudi, ker bi ga bilo sram. To jim že na misel ni prišlo. Takoj spet so šli med ljudi, od hiše do hiše in kar naenkrat, čez noč, s še večjo vneto kot prej proti, delali zdaj za prekop in za odkritje spomenika. To seveda z gotovim namenom: ustvariti videz, da je njihova

va zasluga, da bodo žrtve prekopane in da jim bo postavljen spomenik. To je vsekakor višek nesramnosti in hinavstva, ki nazorno označuje karakter teh ljudi. Pa tudi s tem svojim poskusom niso nič drugega dosegli kot to, da jih naše ljudstvo le še bolj zaničuje in prezira. Noben pošten človek s takšnimi hinavci noče imeti nobenega opravka.

In še nekaj. Zadnja številka „Našega tednika“ prinaša izjavo selskega župnika č. g. Vautija o govorici, ki se je razširila v zvezi s prekopom, „da selski župnik in škof ne pustita pokopati ostankov trupel na pokopališču“. Da je ta govorica čisto navadna provokacija, mora biti vsakomur jasno. Zanimivejši in važnejši pa je vedeti, odkod ta govorica izvira, kdo jo je razširjal. Mi dobro vemo, kdo je to bil, vemo, da so to bili isti ljudje, isti hinavci, ki so na vsak način poskušali preprečiti prekop. Ne bo težko uganiti, s kakšnim namenom so razširili to govorico. Za vsako ceno so poskušali zbegati ljudstvo in zlasti še sorodnike obglavljenih. Ta govorica pa naj bi bila tudi doprinos k temu, da sorodniki ne bi dovolili prekopa.

Zveza bivših partizanov Slovenske Koroške o tem, kam se bodo žrtve pokopale, sploh ni govorila, ker do zadnjega ni vedela, ali bo

Ni je sile, ki bi nas spravila s te zemlje

Pri odkritju spomenika v Selah je govoril tudi sekretar Zveze mladine za Slovensko Koroško tov. Kori Perč, ki je med drugim poudaril:

Med 13 žrtvami, ki so padle pod rabljevo sekuro in izročamo njihove zemeljske ostanke domači zemlji ter jim odkrivamo spomenik, so bili tudi trije mladinci, ki so se prav tako kot njihovi starejši tovariši vključili v veliko narodnoosvobodilno borbo. Ti mladinci so takoj ob pričetku ljudske vstaje na Koroškem s svojim mladim poletom delali v naši vseljidski organizaciji Osvobodilni fronti, zbirali mladino okoli sebe, jo vzgajali v protifašističnem duhu in kalili v borbi proti nemškim zavojevalcem. Mladina, ki so jo zbrali oko-

stavljajo nadaljnjo politiko. Kakor pred 4 leti je zvezni kancler tudi zdaj obljubil vse mogoče in nemogoče stvari, toda imamo predobro izkušnje in smo se učili razločevati dejanja od praznih obljub. Zadnja 4 leta Figlove vlade nam dokazujejo, v koliko je avstrijska vlada pripravljena, da zastopa koristi avstrijskega ljudstva.

Kako v resnici izgleda tako hvalisana demokracija v Avstriji, je kancler sam nehoti odkril s svojo grozljivo, da bo nova vlada dovolj močna, da prepreči delovanje raznim skupinam, ki bi se ne strinjale z vladno politiko. Tukaj more biti govor edino o naprednih silah, ki obsojajo vladno politiko in se borijo proti njej ker je naperjena proti ljudstvu; tukaj je mišljeno delavstvo, ki so bori proti izkoriščanju, proti bedi in pomanjkanju za boljše in človeka vredno življenje. To brez dvoma dokazuje tudi zahteva po avstrijski vojaščini, ki naj bi protiljudski vladni služila za zatiranje naprednega delavskega gibanja. In prav ta strah pred širokimi ljudskimi množicami potrjuje, da se v bodoči avstrijski politiki ničesar ne bo spremenilo, da bo vlada prej ko slej verno služila svojim ameriškim gospodarjem in tudi v bodoče delala v škodo ljudstva.

Še prav posebno pa karakterizira politiko Figlove vlade dejstvo, da je danes v avstrijskem parlamentu zastopano tudi izrazito fašistično gibanje VdU, ki je že takoj na prvem zasedanju parlamenta vrglo krinko z obraza in pokazalo svoj pravi značaj.

prekop sploh možen ali ne. In ko je bilo tako daleč, so njeni predstavniki skupno in sporazumno z župnikom Vautijem določili na selskem pokopališču mesto, in sicer najlepše mesto, kjer naj bi obglavljene položili k zadnjemu počitku. In na tem mestu, pred vhodom v cerkev tudi počivajo; ob vhodu na pokopališče pa stoji spomenik, postavljen prav tem trinajstim junakom, ki bo nas in vse poznejše rodove spominjal na njihovo ogromno in plemenito žrtve, ki so jo doprinesli za svoj nad vse ljubljeni slovenski narod.

Ob tej svečanosti pa so se znova do gola razkrinkali tisti tako imenovani Slovenci, ki ob vsaki priložnosti poudarjajo svoje slovenstvo, v resnici pa na vsakem koraku izdajo slovenski narod in mu zasadijo nož v hrbet. Slovensko ljudstvo je njihov pravi obraz spoznalo in jih prezira bolj kot kdaj koli prej. Zato bodo vsa njihova prizadevanja zavajanja našega ljudstva sramoten poraz, kot so ga doživeli zdaj, ko so najprej poskušali preprečiti prekop trinajstih žrtv, pozneje pa to pripisati samim sebi. Slovensko ljudstvo ve, čigava zasluga je, da je bilo trinajst žrtv prekopanih v domačo zemljo, ve, da je to veliko in odgovorno nalogo rešila Zveza bivših partizanov Slovenske Koroške, in to kljub neštetim oviram in težavam.

li sebe, pa je vsemu svetu pokazala, da je mladina Slovenske Koroške napredna mladina, ki je vedno pripravljena, za svoj narod, za delovno ljudstvo, za resnično bratstvo in enakopravnost žrtvovati tudi svoje življenje.

Zato pa bomo tudi v naprej z vso vneto nadaljevali svoje delo za ohranitev pridobitev narodnoosvobodilne borbe, za ohranitev slovenskega življa na Koroškem, za lepšo in srečnejšo bodočnost delovnega človeka in ni je sile, ki bi nas spravila s te zemlje, z zemlje, na kateri stojijo nesmrtni spomeniki — spomeniki prelite krvi za boljše bodočnost naroda, spomeniki, ki so jih za vse čase postavili naši padli partizani — junaki.

Po naši zemlji

Ohromelost svinj

Po vseh naših krajih se je že več ali manj razširila ta nevarna bolezen; tako so morali svinje poklati v zgornjem Rožu predvsem na Ledenicah, v zadnjem času pa nam o tem poročajo tudi iz št. Petra na Vašinjah in drugih krajev Podjune. Tukaj objavljamo članek, ki ga je o tej bolezni napisal strokovnjak — živinozdravnik in ki bo važen za vsakega kmeta.

V znanstvenem svetu se ta bolezen imenuje „Tejšinska bolezen“, in to radi tega, ker se je okoli leta 1927 v Tejšinskem kraju na Češkem prvič pojavila. Ni še bila tedaj hudega značaja, ker se celih 12 let s Tejšinskega ozemlja ni razširila v daljšo okolico. Povzročitelji te bolezni so virusi. To so mala bitja, tako mala, da jih z vsemi danes razpoložljivimi povečevalnimi napravami ne moremo videti. Da pa so tu, dokazuje dejstvo, da se bolezen prenese od živali do živali. Znaki bolezni so podobni pri človeku znani bolezni „ohromelost otrok“. Tudi to bolezen povzroča nek virus, ki pa je različen od onega, ki povzroča ohromelost pri svinjah. Ohromelost svinj se ne prenaša na človeka, kakor tudi obratno ne.

Ko pa je Hitler zasedel Češko in začel premeščati ljudi in živali, se je Tejšinska bolezen prav kmalu razširila na vse ozemlje, kjer koli je stal nemški vojak. K nam je prišel prvi val preko Štajerske leta 1939. Šel je preko Štajerske kot povoden od vasi do vasi, od hiše do hiše. V naše kraje je prišel že nekoliko oslavljen. Obbolelo je samo še nekaj posameznih hiš. Pri prvem primeru, ki sem ga tedaj imel, sem mogel dognati, da je gospodar dobil nekaj mesa od sorodnika na Gornjem Štajerskem, kjer je tedaj ta bolezen že divjala, in z mesom je prinesel tudi bolezen v naše kraje. Proti zapadu so bili pojavi bolezni redkejši. Medtem ko so se naši kraji vsled radikalnega zatiranja te bolezni v teku enega leta docela znebili, je na Gornjem Koroškem ostala štacijonarna. Še leta 1943 in 1944 se je pojavilo letno po 2 do 3 slučajev. Od tu se je ta bolezen po končani vojni začela širiti proti vzhodu in jugovzhodu, torej k nam.

Usodepolna za razširjenje te bo-

lezni so bila zadnja leta, to je čas črnega borzijanstva z mesom. Kmet bolezni ni prijavil temveč je bolane svinje raje prodal mesarju, ki jih je drago plačal. Na ta način se je bolezen širila vedno hitreje, ker ravno s prenašanjem svežega mesa obolenih svinj se bolezen najlaže prenaša na daljše razdalje. Druga posledica tega „črnega“ klanja je bila, da se državne oblasti niso zavedale razširjenosti te bolezni in zato niso dovolj odločno posegle vmes. Šele zdaj, ko so uničene cele pokrajine, je država s širokogrudno akcijo posegla vmes in obstoja upanje, da uspeh zatiranja ne bo izostal, ako se bodo kmetje držali danih navodil.

Znaki te bolezni so zelo različni in v mnogih primerih to bolezen težko razlikujemo od drugih bolezni. Treba je videti več primerov, da lahko z nekakšno gotovostjo rečeš, da je ta bolezen ali da ni ta bolezen. Končno odločitev da šele laboratorijska preiskava, ko so tam preiskali tja poslani dele možganov in hrbtenice. Ti organi pri tej bolezni najprej in najmočneje obole in zato kažejo tudi najvidnejše znake sprememb. Drugih znakov na zaklani živali ni. Ravno to okolnost pa so v preteklih letih kmetje in mesarji temeljito izrabljali in prodajali meso obolenih živali.

V kolikor je doslej dognano, se okuženje izvrši skozi nos, od tam pa gre na možgane in hrbtenico. Svinje prično kazati znake pijanosti, noge ne nesejo več prav. Hrbtenica je boleča, svinje kažejo znake razburjenosti. Rade polegajo. Tek je še dan, četudi mogoče v zmanjšani meri. Temperatura je lahko samo malo zvišana ali tudi zelo visoka, do 42 stopinj. Po nekaj urah ali čez en dan zadnje noge ne nesejo več, svinja vlačí zadnji del telesa za seboj. Kmalu tudi prednji del ne nese več in svinja leže, pri čemer drži noge stegnene od sebe. Torej ne kakor pri rdečici, ko se zakoplje in potegne noge k telesu. Smrt more nastopiti ali že prvi dan ali šele po nekaj dneh. Zopetna ozdravljenja so zelo redka.

Zanesljivega zdravlila ali cepila proti tej bolezni še ne poznamo; zato obolele in okužene živali po vseh državah pokopljejo. Da obvarujemo zdrave svinje, te lahko cepimo, vendar pa to danes znano cepilo ne da

100 odstotne gotovosti, da bodo svinje obvarovane pred to boleznijo. Zato so se nekatere države odločile, da sploh ne pustijo cepiti in upajo, da bodo to danes najnevarnejšo bolezen zatrlí s temeljitim zatiranjem in klanjem vseh okuženih in okužbe osemljenih svinj. Med temi državami je tudi Avstrija. V Jugoslaviji je udomačeno cepljenje. Zakoljejo samo bolne in okužene, v vsej okolici pa cepijo. Z uspehi so menda zadovoljni, kljub temu, da se včasih cepljeni obroč predre.

Ze zgoraj sem omenil, da je leta 1939. šel prvi val te bolezni preko naših krajev. Tudi takrat so odločno nastopili proti bolezni. Vse bolno in sumljivo so poklali. Ljudje so si z dobljenim denarjem lahko kupili druge živali. Tudi pri desinfekciji in popraví hlevov niso štedili, posebno ako je kmet bil prave barve. Posledica je bila, da nihče ničesar ni prikrival; vsaj pri nas ne. Vsak se je podvrgel ukrepom države in posledica je bila, da smo se pri nas v teku dobrega pol leta znebili te nevarne bolezni.

Danes hočejo iti po isti poti. Vendar so razmere precej drugačne in zato bo tudi uspeh dvomljiv. Upoštevajmo samo sedanjo nediscipliniranost kmetov in mesarjev, ki kupijo vse, samo da vidijo dobiček. Kmet, pri katerem so zbolele svinje in jih potem, ko pride po nje državni infektiojski avto, nekaj skrije, greši nad samim seboj in nad svojimi sosedi, ker bo verjetno pozneje te svinje vendar moral zaklati. S krvjo ter drugimi telesnimi sokí pa bo okužil vso svojo hišo ter okolico in s tem še bolj ogrožal svoje sosede. Ali pa bo z mesom obolenih svinj, ako še ni dovolj prekuhan, še drugo leto ogrožal spet svoje lastne svinje in s tem tudi sosedove. Svetoval bi vsem, bodite strogi sami s seboj in strogi tudi do sosedov, ker le tako lahko upamo, da naše žrtve ne bodo zastoj.

Država je pri tej bolezni velikopotezno posegla v svojo blagajno in skuša učinkovito zmanjšati nesrečo prizadetega kmeta. Pomoč je naslednja:

Vse večje svinje, žive ali mrtve, zdrave ali obolele, plačajo po šilingov 12,— za kg žive teže, plemenske pa s pribitkom do 50 odstotkov. Prasce plačajo po 15 do 20 šilingov za kg. Poudaril bi še enkrat, da tudi poginule svinje odpeljejo in plača-

di in disciplina, — vse to nam bo prineslo zmagó.

7. Kaj pravi Klemít?

Klemít je ameriški inženir. Nekoč je bil obrtniški pomočnik v martenovski obrti. Danes je eden izmed najbolj izkuženih ameriških kovinarjev, strokovnjak za kovine.

Povabili smo ga v Sovjetsko zvezo, da bi nam pomagal s svojim izkustvom in znanjem.

Kaj pravi inženir Klemít?

On pravi:

„Kovinarstvo v Sovjetski zvezi je šele v povojih, čeprav ima že stari nekaj starih fabrik. Kovinarstvo v Sovjetski zvezi je šele v začetku svojega razvoja. Zato ste srečni, ker začnete graditi kar od začetka.“

Kaj se to pravi?

Srečni ste, da nimate še tovarn! Kakšen smisel ima tako govorjenje?

Ali se Klemít norčuje z nami, kaj?

Né, inženir Klemít govori resno. In govori prav. Bolje je graditi na novo, kakor popravljati staro navlako. Celo v Ameriki je mnogo starih tovarn s starimi in zastarelimi stroji. Te tovarne delajo slabše kakor nove. Vendar pa jih ni mogoče še zavreči, zakaj stale so nekđaj milijone dolarjerjev.

(Dalje)

jo v isti višini kot žive. Torej pod nobenim pogojem ne klati bolanih svinj!

Kako se hočemo te bolezni obvarovati, se bo vsak vprašal, in to vprašanje je tudi upravičeno. Ne pustite tujcev v vaše hleve. Posebno se varujte mesarjev in prekupčevalcev. Ne hodite v kraje in hiše, kjer se ta bolezen že pojavlja. Ako pa je bolezen že pri sosedu, se je boste le težko obvarovali, posebno ako imate v hlevu podgane. Te bodo od sosedove hiše, ko bodo tam odpeljali bolne svinje, privandrale k vam in prinesle tudi bolezen. Ne pa bi škodovalo, ako bi vsak kmet, ki ima to bolezen že v okolici, pri vhodih v svinjak izdatno potrosil s klorovim apnom.

Dr. L. S.

Borovlje. Človek bi se motil, ako bi mislil, da znajo ljudje, posebno še ženske svojo šovinistično miselnost in narodno nestrpnost brzdati, posebno oni, ki živijo tudi od težko prisluženih grošev slovenskega prebivalstva. Pričakoval bi, da so se iz preteklosti nekaj naučili in bi jim moralo biti složno sožitje obeh narodov v deželi res pri srcu. Toda le prepogosto kažejo primeri ravno nasprotno. Tak značilen primer navajamo tudi tukaj. Dva slovenska fanta sta se pred kratkim nek večer oglasila v kavarni Steiner v Borovljah. Tam sta se s tamkajšnjem služkinjo razgovarjala v domačem slovenskem jeziku. Slovenske besede pa so gospo kavarnarico razdražile, da je služkinji vsa srdita ukazala „sprich deutsch“ in jo pogнала spat. Ko se je služkinja nato še enkrat vrnila, so spregovorili še nekaj slovenskih besedi. Gospa je svojo zahtevo še enkrat ponovila in resnici na ljubo moramo povedati, da so se nekateri drugi navzoči gostje zgražali nad izbruhi takega narodnega sovrašstva. So pač ljudje, ki se jim skomina po časih Maier-Kaibitschevega gospodarstva, ko si je drznil nastopiti s krilatlico: „Kärntner sprich deutsch.“

TRŽNI DAN V CELOVCU

Tržni dan, ki je vsak četrtek v Celovcu, je prav dobro obiskan. Kmetje iz bližnje in daljnje celovške okolice pripeljejo svoje pridelke na trg, celovške gospodinje, kuharice, služkinje in drugi jih pa kupujejo. Zadnji četrtek, 10. t. m., je bil po sneženih dnevih lep sončen dan in na živilskem trgu se je gnetlo prav mnogo ljudi, ki so prodajali in kupovali vsakdanje potrebščine, govorili so po veliki večini po našem in kogar sva z Milko vprašala za cene, je vsakdo slovensko odgovoril; saj so že stari Celovčani imenovali celovške tržne dneve „den windischen Landtag“. Vindišarjev v resnici ni, ker je le psovka naših sodeželanov, kakor jo skušajo nekateri, kakor Steinacher, utemeljiti v težnji, da bi ljudstvo umetno razdvojili. Toda to izumetničenje ne drži, ker ti ljudje so po svojih objektivnih znakih in subjektivno pristni Slovenci.

Cene so bile dne 10. t. m. naslednje:

Jabolka S 1,50 do 1,90.

Hruške S 2,— do 3,20.

Kisla repa S 1,50.

Ohrod S 0,80.

Južna zelenjava S 1,50.

Krompir S 0,45.

Endivija S 1,50.

Kislo zelje S 1,60.

Rdeča pesa S 0,60.

Zelnate glave S 0,50.

Višnjevo zelje S 1,—.

Špinača S 2,—.

Redkev S 0,60.

Cvetača S 2,60.

Grozdje S 8 do 10.

Čebula S 2,—.

Česenj S 10,—.

Zelena paprika S 3,10.

Repa S 0,30 za kilogram.

Planinske brusnice S 8,— za liter.

Jajca S 1,70.

Cene so za množico konsumentov, delavcev in nameščencev, težko zmogljive, pa tudi kmet si z izkupičkom ne more mnogo pomagati, ker potrebščine, ki jih mora on kupovati, so neprimerno drage. Vzroke vedno bolj naraščajoče krize moramo iskati drugod, v marshallizaciji in v pogodbi o mezdah in cenah.

M. ILJIN

POVEST O VELIKEM

NÄČRTU

Ako bi morali prenašati tam vse tovore na hrbtu, bi zapravili preveč truda in časa. Včasih pa bi človek tudi ne dvignil tovora, pa če bi še tako sopihal!

Zato je velika tovarna bolj prilična kot majhna, ker moremo v veliki s pridom uporabljati žerjave in druge pomožne naprave.

5. Noge za metre, lokomotive za kilometre

In po tem razdalje! Majhno tovarno obhodiš v petih minutah. Velika tovarna pa je včasih celo mesto. V majhni tovarni nihče ne šteje korakov. Poskusite pa v veliki tovarni prepeljati vagonček z enega konca na drugega!

Tu se splača položiti pragove in tražnice, uporabljati parne in električne lokomotive, električne vozike. Noge so za metre, lokomotive za kilometre..

6. Kdaj je tisoč več vredno kakor dva tisoč?

Kakor koli računamo in presoja-

mo, je jasno, de se velika tovarna bolj izplača kakor majhna. Velika tovarna ima tudi več strojev, ki so tudi boljši.

V veliki tovarni pa je še nekaj, česar ne opazi vsakdo. V veliki tovarni je več reda, manj prerivanja, vsakdo ima svoje opravilo. Ta brusi orodje, oni dela z njim, ta zabija zagozdo, oni obrača vijakovo matico.

Predmeti sami hite k delavcem. Povsod vidiš gibajoče se vrvi, pomikajoče se pločnike, viseče stezice, vrtljive mize, nagnjene žlebove, vijake in dvigalne stroje.

Predmeti lete kvíšku, lete navzdol, se povzpenjajo do stropa in se pogrezajo skozi tla v spodnje nadstropje. Ljudje stojé, a predmeti se gibljejo.

V veliki tovarni je delo bolj organizirano, bolj urejeno. Tisoč delavcev v veliki tovarni naredi več kakor dva tisoč delavcev, ki so raztreseni po majhnih tovarnah.

Naša fronta tovarn in delavcev pojde v boj z velikimi edinicami in v strnjénih vrstah. Pravilna organizacija, enodušna povezanost lju-

Zakaj se spreminja toščobnost mleka

Nadaljevanje

4. **Posebne lastnosti posamezne živali** (individualiteta). Niso redki primeri, da so odkrili pri pasmah, ki jih sicer ne moremo smatrati za mlečne, krave z izredno visoko mlečnostjo oz. z izredno masnim mlekom (ev. tudi oboje). Vpliv individualitete je skoraj gotovo večji, kot vpliv pasme, zlasti v naših razmerah, ko nimamo še izčiščenih pasem. Na tem in pa na dejstvu, da je dobra mlečnost lastnost, ki jo prenašajo živali na svoje potomstvo, temelji tudi vse delo živinorejskih selekcijskih organizacij; naloga gospodarstva je torej, odkriti dobre molznice in ohraniti njih zarod.

5. **Starost živali.** Tolščobnost mleka je največja v prvi molzni dobi, nakar polagoma pojema.

6. **Molža.** Molža vpliva na mlečnost živali oz. na tolščobnost mleka v dvojnem smislu: kako se molze in v kakih presledkih se molze. Ker bom molžo samo natančneje opisal ob drugi priložnosti naj omenim le, kolike važnosti je **čisto izmolzenje**, da se delavnost vimenske žleze ohrani in da se tolščobnost mleka ne spreminja.

7. **Krma.** Da „krava pri gobcu molze“ je sicer res, vendar mnogi živinorejci čisto napačno sklepajo, da je mogoče z gotovimi krmili dvigniti tolščobnost mleka na poljudno višino. Trajno in v znatni meri je to nemogoče, kar pa je le dobro, ker je delovanje vimenske žleze na ta način zaščiten pred večjimi motnjami. So sicer gotova krmila, po katerih se tolščobnost mleka neznatno dvigne, n. pr. kokosove in palmove tropine, nasprotno pa po drugih celo upade, kot n. pr. po sezamovih in soja-tropinah, prav močno pa po makovih. Torej na splošno rečeno. Z obilno in močno krmo se dvigne množina mleka, tedaj tudi skupni donos na tolščici, dočim se procentualno zvišanje tolščobe v znatni meri in za dalj časa ne da z nobeno krmo izsiliti.

8. **Pojatev.** Kakor so doslej že ob raznih prilikah ugotovili, so posledice pojatve silno različne, tako glede množine kot glede tolščobnosti mleka.

V nekaterih primerih pade tolščobnost mleka skoraj za dve tretjini, množina pa ostane nespremenjena, a v drugih se zgodi ravno nasprotno. Vendar pa taki pojavi trajajo redkokdaj nad 24 ur. Brez posledice preide pojatev le pri nizkem številu živali.

To so nekateri najvažnejši čini-

telji, ki vplivajo na mlečnost pri kravah oz. na tolščobnost mleka. Poskušajmo si razjasniti še, zakaj se spreminja tolščobnost mleka iz dneva v dan. Na primer v hlevu sta dve staromolzni kravi, ki dajeta prav masno mleko. Nekega dne se odstavi teliček od tretje, mleko vseh treh se pošlje v mlekarno. Nič čudnega ne bo, če se zniža povprečna tolščobnost mleka za 1 odstotek.

Ali pa: Vsled poroda v hlevu celo noč ni bilo miru; hlapec, ki zna s kravami lepo ravnati, je obolel, fant, ki ga nadomešča, jih pretepa; ena žival je odprodana; pritisnila je nenadna vročina itd. Vse to vpliva na počitek živali, jih z eno besedo vznemirja in moti delovanje njihovega organizma, tedaj tudi izločanje (sekrecijo) mleka, kar se izraža bodisi v množini, bodisi v sestavinah istega, **na prvem mestu pa v tolščobnosti.**

Še en primer: Molze se trikrat na dan: mleko od vseh treh molž se oddaja v mlekarno. Ko pa prične poljsko delo, se opoldansko mleko (najmasnejše) porabi za dom. Tolščobnost mleka (v mlekarni) je padla, gospodar se jezi. Ko pride košnja ali žetev, se še večerno mleko porabi za dom in le jutranje (najmanj masno) es odda. Tolščobnost mleka še enkrat pade.

Ali pa: (Slučaj, ki jih je v praksi

na stotine). Z jutranjo molžo se je zakasnilo. Dekla še molze, voznik pa že čaka pred vrati. Brž, ko je „po ta večjem“ izmolzla, nalije mleko v vrč pa go odda vozniku in potem šele do čistega pomolze (ali pa sploh pusti). Kolika mora biti razlika, če se bo mleko ta dan v mlekarni preskušalo, bo jasno vsakemu, ki ve, da imajo zadnje kapljice mleka do 10 odstotkov tolščobe, prvi curki pa le 1 do 2 odstotka.

Niso tudi redki primeri, da gospodinja vzame za kuhanje zajtrka večerno mleko prav od vrha v posodi, ostalo mleko pa gre v mlekarno. Ker pa se je tekom noči zbralo na površini vsaj polovico tolščobe, ne bo nič čudnega, če bo imelo mleko ta dan le 2,8 odstotka, dočim je prej redno imelo 4 odstotkov. Kdo je kriv?

Takih in podobnih primerov bi lahko navedli še nešteto. S izvajanji sem hotel opozoriti predvsem na to, da je vpliv krmljenja in krme na tolščobnost mleka dejansko izredno majhen, da torej vzrokov za spreminjanje tolščobnosti ne smemo iskati vedno in predvsem v krmi, še manj pa, jeziti se vselej na mlekarno. Vsak izkušen in razsoden živinorejec, ki je te vrstice pazljivo prečital, bo v bodoče lahko ugotovil vzroke takih sprememb in ukrenil potrebno, da jih prepreči.

(Konec)

Še o obrambi pred kužno ohromelostjo svinj

Vnašem listu z dne 22. t. m. smo že poudarili, da je nevarnost obolenja po ohromelosti v splošnem tem manjša, **čim boljše svinje krmimo in čim bolj naravno jih redimo.**

Upoštevati namreč moramo, da ustvarja prve pogoje za kužno ohromelost obolenje oz. oslabiljenje živcev, katero povzroča predvsem pomanjkljiva prehrana. Šele oslabele, slabo hranjene živce zamore kužni virus napasti. Za prehrano živcev pa so predvsem potrebne beljakovine, rudninske soli in vitamini.

Starejše plemenske svinje-matere so zato tako dovzetne za ohromelost, ker so jih pujski preveč izčrpali in jim odvzeli z mlekom preveč beljakovin in soli, katerih svinjam s krmo navadno premalo damo. Tudi enostransko krmljenje s krompirjem pospešuje bolezen, ker vsebuje gomolje premalo beljakovin in rudnin.

Ako na Bavarskem ne poznajo —

kakor smo zadnjič povedali — te boleznici, ne smemo to pripisovati samo tamkajšnji naravni, zdravi reji na prostem, marveč predvsem tudi dobremu, beljakovinstemu krmljenju.

Posebno pa moramo poudariti, da je puščanje svinj na prosto, kjer raje je v zemlji in si iščejo rudninske snovi, v kakem okolišju priporočljivo samo dotlej, dokler se še ni pojavila kužna ohromelost. **Čim je ta v kakem okolišju že izbruhnila in čim zaradi tega obstaja sum, da je tudi že zemlja (prst) okužena, je bolje, da svinje ne puščamo ven ali pa da jih sicer puščamo na prosto, toda z živimi zaponkami v nosnicah onemogočimo živalim, da bi rile v zemlji.**

Ako pa smo svinjam v tekališču ali na pašniku onemogočili, da bi rile in si poiskale potrebnih rudninskih snovi, jim moramo te snovi dati pri običajnem krmljenju. Priporočljivo je pokladati v ta namen stalno le-

sni pepel s stolčeno kredo (Schlemmkreide) ali pa tudi prežgane in zdrobljene goveje kosti.

Važno je tudi, da damo živalim vsa beljakovinasta in rudninska krmila suha, ne v pijači. Čim bolj peštra je dalje mešanica močnih krmil, tem boljše! Torej boljši je mešati več vrst žita in otrobi kakor pokladati samo eno vrsto žita. In ne samo ribjo moko, marveč tudi posneto mleko dajmo živalim kot beljakovinsto krmo. Tudi pokladanje senenega in deteljnega drobirja se je pokazalo kot zelo priporočljivo zaradi povečanja odpornosti živalskega organizma.

Kožuški

Preizkušnja zemlje z libuškega barja

1. Zemlja je zmerno kislá, 6 p H.
2. Za razkisanje potrebno 1000 kg žganega apna (apnenega prahu) ali 2000 kg zmlatega apnenca (apnene moke).
3. Potreba po fosforju neobhodna, zato moramo dati na 1 ha kako 18 %-no fosforno-kislo umetno gnojilo (najboljša je tomaževa žindra) in sicer:
 - k lucerni 6 q,
 - k detelji, fižolu in pašnemu travnišču 5 q,
 - k žitu, krompirju, koruzi in na travnik 4 q.

4. Potrebe po kaliju ni. Kdor pa hoče rastlinam še posebno postreči, lahko da na 1 ha površine 40%-ne kalijeve soli:

- k lucerni in pesi 0 — 2 q,
- h krompirju, detelji, koruzi in ječmenu 0 — 1,5 q,
- na ostala žita in na travnišča 0 — 1 q.

Ta primer preizkušnje je vzet samo iz vrhovnega, ilovnatlega, že zdavnaj osušenega, kultiviranega libuškega barja in sicer z njive. Drugi predeli barja bi mogoče pokazali drugačne rezultate.

Ta primer je za nas poučljiv predvsem v toliko, v kolikor nam pove, da na preizkušeno zemljo skoraj ni treba dati kalija.

Vernik.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10, telefon 1624-4; Za vsebino odgovarja: France Kosutnik. Tisk: Robitschek u. Co., Wien VIII., Hernalsgürtel 20. — Dopisi naj se posiljajo na naslov: Klagenfurt 2, Postschließfach 17.

Čez teden dni mu je prinesel Kurej čisto drugo novico, ki ga je spravila iz ravnotežja. Poročal je, da je nekaj delavcev meni nič tebi nič začelo tisto jutro na Lapuhu delati les za kurjavo. Podirali so smreke takoj ob cesti, rezali, cepili najlepši stavbni les, žene in otroci pa so odvažali z vozički.

Kurej je javil narodni straži, a ta se mu je hladnokrvno rezala: „Naj si vzamejo, najbrž so kurjave potrebni!“

Kako je to skelelo! Lapuh je bil jasmasti predel gozda, kjer že celo stoletje ni zapela nobena sekira; ves ta kraj je bil pod posebnim varstvom uprave, ker je tukaj rasel posebno zdrav in krasen smrekov les — ponos vsega veleposestva. In zdaj je začela ta žvot razsajati tam.

Užaljena samoljubnost je Dudaša tako prevzela, da je po kratkem razmišljanju zapustil svoje skrivališče in se po stranskih potih odpravil na lice mesta. Lapuh ni bil daleč in do tja si prišel po samih gozdovih.

Po enournem hodu se je približal usodnemu mestu. Že na vrhu položne rebri je globoko spodaj v jami zaslišal udarce sekir. Zaskleli so ga pri srcu, kakor bi sekali po njegovem lastnem mesu. Ves besen je zdirjal po gozdu navzdol. V nižavi se je ustavil in se skrtil za skupino orjaških dreves. Zdaj je vse videl . . .

Na cesti je ležala cela razvalina najlepših, prekrasnih dreves, nekaj mlajših je bilo izruvanih s koreninami vred, ker so jih izruvali in položili padajoči orjaki, nekaj najbližjih je bilo brez vrhov. Na torišču

ttega razdejanja je delalo kakih deset moških, rezalo, sekalo, cepilo, klestilo. Na cesti je stala vrsta majhnih delavskih vozičkov in gar, ki so jih moški, ženske in otroci nalagali. Kakor sveža rana se je belil zdravi in sočni les.

Dudaš je golorok skočil iz svojega skrivališča.

„Kaj počnete?“

Sekači in rezači so prekinili delo; nadgozdarjev pojav jih je očividno presenetil. Toda presenečenje je bilo le hipno. Dva sekača v bližini sta se spogledala z rezači, potem sta se naslonila na sekiri, kot bi se oddihovala:

„Saj vidiš, sleputnež!“

Dudašu je kri udarila v glavo in ves Lapuh se je zavrtel okrog njega. Nihče se ne gane! Ta predrznost, ti obrazi! Spozabil se je in zavpil:

„Kradete, vi kradete . . .!“

Sekire so pele dalje, tam zadaj, kjer so bile žene in otroci, se je začul nesramen smeh.

„Ko bi kradli, bi ne delali tako očito!“

Drznost delavcev ga je popolnoma zmotila; krik, ki mu je sunkoma vrel iz prsi, se je zadušil v grlu, gola jeza ga je stresala po vsem životu.

„Tatovi, tatovi . . .“

Delavca, ki sta sekala blizu nje-

ga, sta na mah prenehala; eden se je obrnil proti nadgozdarju, drugi pa proti skupini delavcev:

„Zdaj nas pa še zasramuje!“

Iz skupine so se oglašali sovražni vzkliki. „Zatakni mu gobezdalo!“

Eden izmed sekačev je udaril s cepinom po deblu in srdito zaklel:

„Zdaj je dovolj! Če se takoj ne pobereš, ti bom s cepinom pomagala!“

Nadgozdar se je zavedel, da je žel predaleč. Spoznal je, da jo je neusmiljeno zavozil.

„Roparji!“ je še zaklical in pobegnul v gozd. Ko je prišel v svoje pribežališče, je padel na ležišče, si zakopal obraz v vzglavnik in se grizel v onemogli jezi. Vse je proti njemu, proti upravi, žaga, Pasterk, najemniki, Jazbina, delavstvo, oblast. Če se hitro ne odloči, kaj bo, kaj bo . . .

In res se je še prehitro odločilo. Že naslednje jutro je patrolja narodne straže z Naraglavškim Anzuhom na čelu zgodaj zjutraj vdrla v kočjo in ga aretirala. Najprej so ga osuvali, potem so ga odvedli zvezanega na Prevalje, odkoder je bil odgnan na ljubljanski grad kot talec . . .

Ko so prvi talci zapuščali dolino, je začel naletavati prvi sneg . . .

(Dalje)